

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MICHAŁ JĘDRZEJCZYK

KGP.410.001.04.2024

Pan
Jacek Semaniak
Prezes Głównego Urzędu Miar
ul. Elektoralna 2
00-139 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 64 – Główny Urząd Miar

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Główny Urząd Miar ¹ , ul. Elektoralna 2, 00-139 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Semaniak, Prezes Głównego Urzędu Miar, od dnia 9 listopada 2020 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontrolerzy	Adam Kazimierczuk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/10/2024 z dnia 15 stycznia 2024 r. Maciej Piotrowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KGP/11/2024 z dnia 15 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 1-4)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 64 – Główny Urząd Miar.</p> <p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 <i>ustawy o finansach publicznych</i>³. <p>Ponadto, przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.</p> <p>Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.</i></p>
Zakres kontroli	Podstawę sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów stanowiły ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

¹ Dalej: GUM lub Urząd.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm., dalej: *ufp*.

- analiza realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontrola prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 64 – GUM w trakcie roku budżetowego, w tym zmian wynikających z przyznaných rezerw celowych,
- kontrola prawidłowości dokonanych blokad,
- kontrola przestrzegania ustalonych dla części 64 – GUM limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- analiza wybranej próby wydatków dysponenta trzeciego stopnia,
- analiza wybranego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- kontrola wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- analiza stanu zobowiązań,
- kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 64 – GUM.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 64 – Główny Urząd Miar.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku ustaleń dokonanych w toku przeprowadzonych wymienionych powyżej działań kontrolnych w badanych obszarach wskazanych przy opisie celu i zakresu kontroli, nie wykryto nieprawidłowości. Poniesione wydatki dokonywane były prawidłowo i służyły realizacji przez GUM zadań statutowych w ramach przewidzianych funkcji⁵ państwa, polegających m.in. na zapewnieniu dostępności usług badania wyrobów z metali szlachetnych i wyrobów zawierających metale szlachetne oraz legalizacji przyrządów pomiarowych. Uzyskane z tego tytułu dochody były wyższe o 22% niż prognozowane.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania GUM za 2023 r. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Dane wykazane w sporządzonych przez dysponenta części 64 – GUM łącznych sprawozdaniach budżetowych za 2023 r., a także w sprawozdaniach finansowych za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych, były zgodne z kwotami wynikającymi z ewidencji księgowej. Dane wykazane w sprawozdaniach łącznych zostały sporządzone na podstawie danych wynikających ze sprawozdań podległych dysponentów, a sprawozdania jednostkowe na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Zostały one sporządzone terminowo i stosownie do przepisów w sprawie sprawozdawczości budżetowej,

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Zgodnie z zakresem podanym w punkcie 2.1 Wystąpienia.

sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁶.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r., kontrola dochodów budżetowych w części 64 – Główny Urząd Miar została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Dochody budżetowe zrealizowane w 2023 r. w części 64 – GUM wyniosły 81 813,5 tys. zł i były wyższe o 14 740,5 tys. zł, to jest o 22,0% od dochodów zaplanowanych w ustawie budżetowej⁸ w kwocie 67 073,0 tys. zł. Zrealizowane w 2023 r. dochody były wyższe o 4 854,3 tys. zł od dochodów uzyskanych w 2022 r. (76 959,2 tys. zł) i stanowiły 106,3% dochodów zrealizowanych w 2022 r.

W roku 2023 nie nastąpiła zasadnicza zmiana w zakresie głównych źródeł dochodów w porównaniu do ich głównych źródeł uzyskanych w roku 2022.

Dochody zostały zrealizowane w dwóch rozdziałach: 75001 *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej*⁹ w kwocie 6 982,2 tys. zł (8,5%) i 75007 *Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej*¹⁰ w kwocie 74 831,3 tys. zł (91,5%).

W rozdziale 75001 wykonanie dochodów w 2023 r. było wyższe w stosunku do planu o 290,2 tys. zł, tj. o 4,3% oraz niższe od wykonania w roku 2022 o 492,1 tys. zł, tj. o 6,6%.

W rozdziale 75001 w 2023 r. największy udział w uzyskanych dochodach stanowiły dochody z tytułu m.in.: udzielania zezwoleń w zakresie instalacji, sprawdzania, przeglądów lub napraw tachografów, wydawania decyzji o utworzeniu punktów legalizacyjnych, upoważnienia do legalizacji pierwotnej i ponownej, badania i przeprowadzania oceny zgodności przyrządów pomiarowych, wzorcowania oraz ekspertyz przyrządów pomiarowych i innych czynności metrologicznych, a także czynności z zakresu kas rejestrujących, polegających na wykonywaniu badań w zakresie kryteriów i warunków technicznych oraz wydawania potwierdzeń jak również opłat za inne czynności metrologiczne (58,7% ogółu dochodów w rozdziale, §0830), wpływów z opłat pobieranych za legalizację wag, odmierzaczy paliw i gazu, ciepłomierzy, liczników energii elektrycznej, zbiorników pomiarowych, taksometrów i wodomierzy (23,5% dochodów, §0690) oraz opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłat ewidencyjnych (12,3% dochodów, §0620).

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 454), rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 652) i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731).

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. poz. 256), znowelizowana ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 1574), dalej: ustawa o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023.

⁹ Dalej także: Centrala GUM.

¹⁰ Dalej także: Okręgowe Urzędy Miar lub OUM oraz Okręgowe Urzędy Probiercze lub OUP.

W ramach rozdziału 75007 wykonanie dochodów w 2023 r. było wyższe w stosunku do planu o 14 450,3 tys. zł, tj. o 23,9% i wykonania dochodów w roku 2022 o 5 346,4 tys. zł, tj. o 7,7%.

Na dochody uzyskane w ramach rozdziału 75007 (kwota 60 131,0 tys. zł stanowiących 80,4% dochodów w rozdziale, §0690), a więc dochody uzyskane w ramach terenowych jednostek organizacyjnych GUM, największy wpływ miały dochody uzyskane przez Okręgowe Urzędy Miar¹¹ z tytułu opłat pobieranych za legalizację wag, odmierzaczy paliw i gazu, ciepłomierzy, liczników energii elektrycznej, zbiorników pomiarowych, taksometrów i wodomierzy oraz przez Okręgowe Urzędy Probiercze¹² za przeprowadzenie badań i umieszczanie oznaczeń na wyrobach z metali szlachetnych oraz wyrobów zawierających metale szlachetne.

Wyższe wykonanie dochodów w Okręgowych Urzędach Miar było efektem m.in. wzrostu liczby zgłoszeń do kontroli metrologicznej zbiorników pomiarowych, wag nieautomatycznych liczników energii elektrycznej, gazomierzy, odmierzaczy paliw i gazu, ciepłomierzy i wodomierzy.

Wyższe wykonanie dochodów w Okręgowych Urzędach Probierczych wynikało ze zwiększonej liczby sztuk wyrobów z metali szlachetnych zgłaszanych do badania i oznaczania cechami probierczymi.

W części 64 – GUM na koniec 2023 r. należności pozostałe do zapłaty wyniosły 9 090,2 tys. zł i w porównaniu do 2022 r. (8 732,4 tys. zł) były wyższe ogółem o 357,8 tys. zł, tj. o 4,1%.

Kwota zaległości netto 5 973,8 tys. zł w części 64 – GUM w 2023 r. była niższa niż w 2022 r. (6 165,8 tys. zł) o 192,0 tys. zł, tj. o 3,1%.

W ramach rozdziału 75001 kwota należności z 2023 r. (2 955,7 tys. zł) w porównaniu do 2022 r. (2 599,1 tys. zł) była wyższa ogółem o 356,6 tys. zł, tj. o 13,7%. Główną pozycję stanowiły wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (kwota 1 605,7 tys. zł, 54,3% ogółu należności w tym rozdziale).

(akta kontroli str.: 10-75, 165-174, 179-182, 295-313)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki

Opis stanu
faktycznego

2.1 Wydatki budżetu państwa

Zgodnie z ustawą o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023¹³ (po nowelizacji budżetu), limit wydatków dla części 64 – GUM¹⁴ w 2023 r. ustalono w wysokości 190 476,0 tys. zł, z tego w ramach działu 730 kwota 1 379,0 tys. zł, działu 750 kwota 189 092,0 tys. zł i działu 752 kwota 5,0 tys. zł.

¹¹ Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – *Prawo o miarach* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2063).

¹² Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. – *Prawo probiercze* (Dz. U. z 2023 r. poz. 536).

¹³ Pierwotny limit wydatków w ustawie budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. wynosił 188 519 tys. zł.

¹⁴ Bez budżetu środków europejskich, o których mowa w punkcie 2.2 Wystąpienia.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. plan po zmianach w części 64 - GUM wyniósł 342 908,3 tys. zł, z tego 227 540,5 tys. zł budżet państwa oraz 115 367,8 tys. zł budżet środków europejskich.

Plan finansowy po zmianach, w wyniku 48 decyzji zwiększających w łącznej kwocie 38 781,0 tys. zł i pięciu decyzji korygujących (zmniejszających) w łącznej kwocie 1 716,5 tys. zł, został ustalony w wysokości 227 540,5 tys. zł (odpowiednio dział 730 - 16 181,4 tys. zł, dział 750 - 211 354,1 tys. zł i dział 752 - bez zmian 5,0 tys. zł).

W 2023 r. dysponent części 64 - GUM dokonał 69 blokad na łączną kwotę 6 131,0 tys. zł, w tym 21 blokad środków pozyskanych z rezerwy celowej na łączną kwotę 5 789,0 tys. zł.

Wydatki w tej części budżetu państwa zrealizowano w kwocie 215 767,1 tys. zł (odpowiednio w dziale 730 – 6 556,1 tys. zł, 40,5% planu, w dziale 750 - 209 206,1 tys. zł, 99,0% planu i w dziale 752 - 4,9 tys. zł, 98,0% planu), co stanowiło 94,8% planu finansowego po zmianach (227 540,5 tys. zł) oraz 97,5% planu po zmianach z uwzględnieniem dokonanych blokad środków (221 409,5 tys. zł).

W porównaniu do 2022 r., w którym wykonanie wydatków w ramach części 64 - GUM wyniosło 180 748,6 tys. zł, nastąpił wzrost zrealizowanych wydatków o 35 018,5 tys. zł, tj. o 19,4%.

W 2023 r. w części 64 - GUM, wydatki ponoszone były głównie w ramach działu 750 Administracja publiczna (w wysokości 209 206,1 tys. zł, co stanowiło 97,0% wykonanych wydatków w cz. 64), w dwóch rozdziałach: w rozdziale 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, w ramach którego zrealizowano wydatki (w kwocie 69 884,6 tys. zł) w ramach centrali GUM - dysponenta III stopnia obsługującego urząd, które stanowiły 32,4% wydatków ogółem w dziale oraz w rozdziale 75007 Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej, z wydatkami (w kwocie 139 321,5 tys. zł) realizowanymi przez terenowe jednostki organizacyjne GUM, czyli Okręgowe Urzędy Miar i Okręgowe Urzędy Probiercze, w ramach którego zrealizowano 64,6% wydatków w dziale 750.

W roku 2023 w ramach części 64 - GUM po raz pierwszy zaplanowano i zrealizowano wydatki w ramach działu 730 Szkolnictwo wyższe i nauka, rozdział 73095 Pozostała działalność¹⁵. W ustawie budżetowej na 2023 r. w ramach grupy wydatków na współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE w dziale 730 zaplanowano wydatki w kwocie 1 379,0 tys. zł. W planie po zmianach, powiększonym o środki z rezerwy celowej, ujęto wydatki w wysokości 16 181,4 tys. zł. Wykonanie wydatków w tym dziale wyniosło 6 556,1 tys. zł, co stanowiło 40,5% planu. W ramach tych wydatków, 84,1% wykonania stanowiły wydatki w ramach §6050, czyli wydatki inwestycyjne na budowę Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego GUM.

Poniesione w ramach działu 730 wydatki stanowiły 3,0% zrealizowanych wydatków ogółem w ramach cz. 64.

¹⁵ Zaplanowanie i zrealizowanie wydatków w roku 2023 w tej klasyfikacji wydatków wynikało z wprowadzenia zmian w ustawie – *Prawo o miarach*, zgodnie z którymi do zadań Prezesa Głównego Urzędu Miar należy prowadzenie działalności naukowej w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, ze zm.), obejmującej prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w dyscyplinach naukowych dotyczących metrologii oraz podejmowanie działalności na rzecz umiędzynarodowienia nauki w dyscyplinach dotyczących metrologii. Planowanie wydatków w rozdziale 73095 zostało zgłoszone do Ministra Finansów na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej na 2023 rok. Ponoszone wydatki dotyczyły realizacji projektów: 1) badawczo-rozwojowych w ramach Europejskiego Programu na Rzecz Innowacji i Badań w Metrologii (EMPIR) oraz Europejskiego Partnerstwa w dziedzinie Metrologii (EPM), finansowanych ze środków UE w ramach tzw. „innych środków”, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 *ufp*, z wyłączeniem działalności GUM, z tytułu której uzyskiwane są dochody budżetowe oraz 2) projektu pn. „Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – etap I”, współfinansowanego ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Zgodnie z założeniami przyjętymi we wniosku o dofinansowanie oraz w porozumieniu o dofinansowanie, w SKL GUM prowadzona będzie działalność naukowo-badawcza.

Ponadto, w cz. 64 realizowane były również wydatki szkoleniowe w ramach działu 752 Obrona narodowa, rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne, o wartości 4,9 tys. zł (wykonanie planu na poziomie 97,0%).

(akta kontroli str.: 10-78, 367-381)

Poniesione w 2023 r. w cz. 64 wydatki według grup ekonomicznych (215 767,1 tys. zł) realizowane były głównie w grupie wydatków bieżących jednostek budżetowych, w kwocie 192 608,4 tys. zł, co stanowiło 89,3% zrealizowanych wydatków w cz. 64. Zrealizowane wydatki majątkowe w kwocie 18 668,2 tys. zł, stanowiły 8,7% wydatków. Pozostałe wydatki, to jest współfinansowanie projektów z udziałem środków UE (3 784,7 tys. zł) oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych (705,8 tys. zł) stanowiły odpowiednio 1,8% i 0,3% zrealizowanych wydatków.

W odniesieniu do planu po zmianach realizacja wydatków według grup ekonomicznych wyniosła odpowiednio: wydatki bieżące 99,1%, wydatki majątkowe 65,9%, współfinansowanie 90,9% i świadczenia 97,2%.

Dominującą pozycję (71,7%) w strukturze zrealizowanych wydatków bieżących¹⁶ w cz. 64 stanowiły wydatki na wynagrodzenia, zrealizowane w wysokości łącznej 138 043,9 tys. zł (wynagrodzenia osobowe 130 067,0 tys. zł i dodatkowe wynagrodzenie roczne 7 976,9 tys. zł). Stanowiło to 64,0% zrealizowanych wydatków ogółem (215 767,1 tys. zł). Wydatki na wynagrodzenia były wyższe o 18 177,0 tys. zł, czyli o 15,2% od wykonania wydatków na wynagrodzenia w roku poprzednim (wynagrodzenia osobowe 112 021,4 tys. zł i dodatkowe wynagrodzenie roczne 7 845,5 tys. zł, razem 119 866,9 tys. zł). Wydatki na wynagrodzenia nie przekroczyły limitu założonego w planie finansowym na 2023 r.

(akta kontroli str.: 10-78, 220-231, 318-323, 350-362, 413-416, 425-436)

W 2023 r. w ramach części 64 - GUM (Centrala GUM wraz z terenowymi jednostkami organizacyjnymi administracji miar i administracji probierczej), poza zatrudnieniem zaplanowanym w ramach działu 750 rozdział 75001 i 75007 (1748 osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych), po raz pierwszy zaplanowane zostało zatrudnienie w ramach działu 730 rozdział 73095 (16 osób). Łącznie w ramach cz. 64 - w porównaniu do roku ubiegłego - nastąpił wzrost planowanego zatrudnienia o 56 osób (o 3,3%). Zaplanowany wzrost zatrudnienia wynikał przede wszystkim z zapotrzebowania na nowych pracowników (których finansowanie zaplanowano zarówno w ramach działu 730 jak i 750) do uruchamianego Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar w Kielcach.

W 2023 r. przeciętne wykonanie zatrudnienia w okresie sprawozdawczym w przeliczeniu na pełnozatrudnionych w GUM¹⁷, wyniosło 1504 osoby i było niższe o 18 osób (o 1,2%) w porównaniu do roku poprzedniego - 2022 r.

W ramach wynagrodzeń finansowanych z budżetu państwa i budżetu środków europejskich dla części - 64, plan po zmianach w ramach wynagrodzeń osobowych wyniósł 130 852,1 tys. zł, a wykonanie wyniosło 130 067,0 tys. zł, co stanowi 99,4% planu. Jednocześnie, wykonanie wydatków w zakresie dodatkowego wynagrodzenia rocznego w wysokości 7 976,9 tys. zł, równe było planowi po zmianach, a stopień realizacji wyniósł 100% planu.

W 2023 r. plan finansowy w cz. 64 - GUM został zwiększony 12 decyzjami MF o kwotę łączną 9 921,2 tys. zł (z tego cztery decyzje w ramach budżetu środków europejskich na kwotę łączną 664,0 tys. zł i osiem decyzji w ramach budżetu państwa na kwotę łączną 9 257,2 tys. zł) z przeznaczeniem m.in. na sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników zaangażowanych w realizację projektów TRANS-

¹⁶ W wysokości 192 608,4 tys. zł, co stanowiło 89,3% poniesionych wydatków ogółem.

¹⁷ W ramach części 64, zarówno w ramach działu 730 rozdział 73095, jak i działu 750 rozdział 75001 i 75007.

TACHO¹⁸ i e-CzasPL¹⁹, na sfinansowanie etatów nowych pracowników Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego GUM, na sfinansowanie dodatków zadaniowych i specjalnych²⁰ wraz z pochodnymi dla pracowników, wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych, poprzez sfinansowanie kosztów podniesienia płacy minimalnej w 2023 r. w terenowych jednostkach organizacyjnych GUM oraz na sfinansowanie dodatków służby cywilnej wraz z pochodnymi dla dwóch pracowników GUM mianowanych z dniem 1 grudnia 2023 r.

Decyzje w zakresie wynagrodzeń zwiększające budżet środkami z rezerw celowych zostały zmniejszone pięcioma korektami decyzji na łączną kwotę 1 184,5 tys. zł (z tego dwie decyzje zmniejszające w ramach budżetu środków europejskich²¹ na kwotę łączną 11,5 tys. zł i trzy decyzje w ramach budżetu państwa²² na kwotę łączną 1 173,0 tys. zł).

Przed końcem 2023 r. dysponent części dokonał 10 blokad planowanych wydatków na łączną kwotę 740,9 tys. zł (12,9 tys. zł w ramach BSE i 728,0 tys. zł w ramach BP).

Wykonanie środków z rezerw na wynagrodzenia wyniosło w 2023 r. łącznie 7 924,0 tys. zł (639,5 tys. zł w ramach BSE i 7 284,4 tys. zł w ramach BP), co stanowiło 90,7% planu (po korektach) oraz 99,1% planu z uwzględnieniem dokonanych blokad środków.

W zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń realizowanych w 2023 r. w ramach centrali GUM - dział 750 rozdział 75001 i dział 730 rozdział 73095 (bez uwzględnienia terenowych jednostek administracji miar i administracji probierczej - dział 750 rozdział 75007), przeciętne zatrudnienie wg sprawozdania Rb-70 wyniosło 350 osób, co oznacza wzrost o 19 osób (wzrost o 5,7%) w porównaniu do 2022 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 10 405,3 zł, co oznacza wzrost o 1 506,42 zł (wzrost o 16,9%) w porównaniu do 2022 r. Wykonanie wydatków na wynagrodzenia centrali GUM (razem z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym) w 2023 r. wyniosło łącznie 43 702,3 tys. zł, było mniejsze od planu (44 418,4 tys. zł) o 716,1 tys. zł (98,4% planu). W porównaniu do 2022 r. wydatki na wynagrodzenia w 2023 r. były większe o 8 355,9 tys. zł (większe o 23,6%).

Dokumentami wewnętrznymi regulującymi m.in. kwestie wynagrodzeń oraz zasad przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego w GUM obowiązującymi w 2023 r. były: Zarządzenie nr 19 DGU²³ z dnia 4 listopada 2021 r. w sprawie zasad i kryteriów przyznawania nagród oraz dodatków pracownikom GUM, Zarządzenie nr 7 DGU z dnia 23 marca 2022 r. w sprawie trybu zawierania i rozliczania umów cywilnoprawnych w GUM oraz Zarządzenie nr 4 DGU z dnia 3 kwietnia 2023 r. w sprawie trybu przyznawania i wypłacania wynagrodzenia oraz premii w Głównym Urzędzie Miar.

(akta kontroli str.: 10-75, 413-416)

W ramach zaplanowanych w części 64 - GUM wydatków majątkowych (plan zgodny z ustawą budżetową wynoszący 9 535,0 tys. zł, plan po zmianach²⁴ w wysokości 28 344,3 tys. zł) wykonanie wydatków wyniosło 18 668,2 tys. zł, tj. 65,9% planu.

¹⁸ Sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników GUM zaangażowanych w realizację projektu pn.: „System informatyczny służący stworzeniu środowiska cyfrowego dla realizacji usług publicznych i zadań Głównego Urzędu Miar w sprawach tachografów – TRANS-TACHO”, w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

¹⁹ Sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników GUM zaangażowanych w realizację projektu pn.: „e-CzasPL – system niezawodnej i wiarygodnej dystrybucji czasu urzędowego na obszarze RP”, w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

²⁰ Sfinansowanie dodatków zadaniowych i specjalnych (wraz z pochodnymi) za okres X-XII 2023 r. dla pracowników GUM w celu zapewnienia kontynuacji realizacji zwiększonej liczby zadań statutowych.

²¹ Dalej: BSE.

²² Dalej: BP.

²³ Dyrektor Generalny Urzędu.

²⁴ W ramach wydatków inwestycyjnych planowanych do realizacji ze środków budżetu państwa w ramach cz. 64 - GUM (wydatki inwestycyjne z czwartą cyfrą „0”): - w rozdziale 75001 w planie zgodnym z ustawą budżetową ujęto wydatki w wysokości 5 775,0 tys. zł, w planie po zmianach 5 311,8 tys. zł i wykonaniu równym 5 274,1 tys. zł, co stanowiło 99,3% planu po zmianach; - w rozdziale 73095 (§6050) nie ujmowano wydatków

Wykonanie wydatków w 2023 r. było wyższe o 8 668,0 tys. zł, tj. o 215,4% niż wykonanie w 2022 r. (10 200 tys. zł).

W zakresie planu wydatków majątkowych (zgodnych z ustawą budżetową na rok 2023, pierwotny plan finansowy dla cz. 64 - GUM, centrala GUM), w ramach: rozdziału 75001²⁵, na realizację 12 zadań ujętych w *Planie Rzeczowo-Finansowym Inwestycji* na rok 2023 oraz rozdziału 73095²⁶, na realizację jednego zadania ujętego w *Planie Rzeczowo-Finansowym Inwestycji* w ramach Projektów UE, ustalono wydatki w łącznej wysokości 8 191,0 tys. zł.

Z uwagi na fakt, że najważniejsze zadanie inwestycyjne w 2023 r. jakim była „Budowa Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego GUM - I etap”, finansowane było zarówno ze środków budżetu państwa jak i w ramach środków z projektów UE, traktowane było ono jako jedno zadanie inwestycyjne.

W trakcie roku budżetowego zrezygnowano z realizacji siedmiu zadań, na łączną kwotę 2 879,9 tys. zł. Korekta ta wynikała m.in. z podpisanych aneksów do zawartych umów i związanych z tym zmian terminów realizacji zadań i terminów płatności, ze zmian w realizowanych projektach w zakresie źródła finansowania lub przesunięcia terminu realizacji na rok kolejny, aktualizacji w zakresie ujęcia kosztów ekspertyz do wartości początkowej środka trwałego.

W 2023 r. plan wydatków majątkowych centrali GUM został zwiększony poprzez wprowadzenie 41 nowych zadań²⁷. Po zwiększeniu ilości i zakresu zadań oraz uwzględnieniu środków pozyskanych z rezerwy celowej, plan wydatków majątkowych po zmianach wyniósł 129 722,5 tys. zł (w tym 20 113,2 tys. zł z budżetu państwa i 109 609,3 tys. zł z budżetu środków europejskich).

W 2023 r. 45 zadań inwestycyjnych, jakie zostały ujęte w planie po zmianach, zostały zrealizowane zgodnie z założeniami, natomiast jedno zadanie²⁸ zostało zrealizowane częściowo, a pozostała niezrealizowana część tego zadania, zaplanowana została do realizacji po roku 2024.

Wartość wykonanych zadań wyniosła 113 867,2 tys. zł, co stanowi 87,8% planu po zmianach. Efekty rzeczowe, jakie uzyskano w wyniku poniesionych wydatków majątkowych, służyły realizacji zadań statutowych oraz określonych w rocznych i strategicznych²⁹ planach działania GUM.

Poza wydatkami majątkowymi ponoszonymi przez dysponenta cz. 64, w ramach rozdziału 75001 - centrala GUM, wydatki majątkowe realizowane były również w ramach terenowych jednostek organizacyjnych (Okręgowe Urzędy Miar i Okręgowe Urzędy Probiercze GUM - rozdział 75007). W rozdziale tym, w ramach ustawy budżetowej na wydatki majątkowe zaplanowano kwotę 3 760 tys. zł, po zwiększeniu środkami z budżetu państwa (578,4 tys. zł) i z rezerwy celowej (3 892,7 tys. zł), w planie po zmianach ujęto kwotę 8 231,1 tys. zł. Wykonanie wyniosło 7 877,9 tys. zł, co stanowiło 95,71% planu po zmianach.

(akta kontroli str.: 10-78, 286-294, 367-381)

w planie zgodnym z ustawą budżetową, plan po zmianach wyniósł 14 801,4 tys. zł, a wykonanie wyniosło 5 516,2 tys. zł, co stanowiło 37,3% planu po zmianach.

²⁵ Kwota 5 775 tys. zł ze środków budżetu państwa w §6050, 6060 i 6580.

²⁶ Kwota 2 416 tys. zł z budżetu środków europejskich w §6057.

²⁷ Nowe zadania związane były m.in. z realizacją projektów i zadań w zakresie Budowy systemu TRANS-TACHO wraz z usługą rozwojową (6 708,1 tys. zł), Budowy systemu e-CzasPL (6 118,2 tys. zł), wymiany windy osobowej (1 000,0 tys. zł), zakup laptopów dla ŚKL GUM (190,9 tys. zł) oraz inne, związane z funkcjonowaniem i realizacją zadań statutowych GUM.

²⁸ Zadanie pn. Wymiana instalacji elektrycznej (w 2023 r. zrealizowano wydatki w kwocie 133,0 tys. zł) zostało rozłożone do realizacji w czasie, z planowanym wykonaniem po roku 2024.

²⁹ W 2023 r. nastąpiła aktualizacja Czteroletniego Strategicznego Planu Działania Głównego Urzędu Miar na lata 2022-2025.

Podstawowym celem działalności GUM było wykonywanie czynności z dziedziny metrologii, probiernictwa i kas rejestrujących³⁰. W ramach wykonania wydatków w układzie zadaniowym, głównym podzadaniem realizowanym przez Urząd było podzadanie – Wykonywanie czynności z dziedziny metrologii, probiernictwa i kas rejestrujących. W 2023 r. w celu zapewnienia zdolności pomiarowej na rzecz bezpieczeństwa gospodarczego i technicznego państwa oraz ochrony środowiska, zdrowia i jakości życia obywateli w Rzeczypospolitej Polskiej GUM wykonał 1 892,7 tysięcy usług metrologicznych, zbadał 4 641,2 tysięcy wyrobów z metali szlachetnych i wydał 27 decyzje w sprawie certyfikacji kas rejestrujących. Wartość miernika realizacji celu budżetu zadaniowego dla tego podzadania osiągnęła 116,6% planowanego poziomu. W każdym z realizowanych podzadań, ujęty w planie miernik został przekroczony, a najwyższe wykonanie w stosunku do planu ilościowo (157,1% planu) jak i wartościowo (94,2% ogółu wydatków) zrealizowane zostało poprzez zwiększoną liczbę wykonanych usług metrologicznych, wynikającą ze wzrostu zainteresowania kontrahentów dokonaniem zgłoszenia do prawnej kontroli metrologicznej, m.in. zbiorników pomiarowych, wag nieautomatycznych, taksometrów, liczników energii elektrycznej, gazomierzy, odmierzaczy paliw i gazu, ciepłomierzy i wodomierzy.

(akta kontroli str.: 10-78)

Na podstawie art. 154 *ufp*, w 2023 r. plan wydatków dysponenta części 64 - GUM został zwiększony 97 decyzjami Ministra Finansów o środki z rezerwy celowej budżetu państwa w łącznej wysokości 147 873,3 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego GUM wystąpił do Ministra Finansów z wnioskami o korektę decyzji na łączną kwotę 1 728,0 tys. zł, co dało per saldo kwotę otrzymanych środków z rezerw celowych w wysokości 146 145,4 tys. zł (z tego 48 decyzji w ramach budżetu państwa – 37 064,5 tys. zł i 49 decyzji w ramach budżetu środków europejskich – 109 080,8 tys. zł).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. ze środków pochodzących z rezerw celowych, wykorzystana została kwota 128 714,5 tys. zł, co stanowiło 88,1% planu. Pozyskane środki z rezerw celowych przeznaczone zostały głównie na:

- realizację projektu pn. „Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar Etap – I”, współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020 (w ramach dostępnych środków z rezerw celowych w wysokości 94 835,7 tys. zł, wydatkowanych zostało 88 303,2 tys. zł. Ponadto, decyzjami Prezesa GUM zablokowane zostały planowane wydatki na kwotę 381,9 tys. zł. Po uwzględnieniu blokady środków wykonanie wydatków w ramach tego projektu stanowiło 94,0% planu. Późny termin uzyskania informacji o braku możliwości wykorzystania w 2023 roku zaplanowanych środków, spowodował, że dysponent części 64 – GUM nie złożył do MF wniosku o korektę decyzji przyznającej środki. Niewykorzystanie środków wiązało się m.in. z dynamiką zmian w projekcie, oczekiwaniem na pozwolenie na użytkowanie obiektu, co wiązało się z przesunięciem w czasie płatności końcowej na poziomie ok. 10% wartości umowy z wykonawcą (pozwolenie na użytkowanie z dnia 29 grudnia 2023 r. zostało przekazane do GUM w dniu 10 stycznia 2024 r.), przesunięciem terminu odbioru części specjalistycznej aparatury metrologicznej oraz mebli biurowych;

³⁰ Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-BZ1 w 2023 r. w GUM realizowane były wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym w ramach funkcji 6. Polityka gospodarcza kraju, zadania 6.1.W Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, podzadanie 6.1.7. Wykonywanie czynności z dziedziny metrologii, probiernictwa i kas rejestrujących, realizowane były działania nr: 6.1.7.1. Wykonywanie czynności z dziedziny metrologii, 6.1.7.2. Badanie i oznaczanie cechami probierczymi wyrobów z metali szlachetnych oraz nadzór nad obrotem tymi wyrobami oraz 6.1.7.3. Wykonywanie czynności z zakresu kas rejestrujących. Wydatki realizowane były również w funkcji 11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic, zadanie 11.4W Gotowość struktur administracyjno-gospodarczych kraju do obrony państwa, podzadanie 11.4.2W Pozamilitarne przygotowania obronne, działanie 11.4.2.4W Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców.

- finansowanie inwestycji związanych z realizacją w/w projektu (ŚKL GUM). Zaplanowane na realizację tego zadania środki w wysokości 14 802,4 tys. zł, zostały skorygowane decyzjami Prezesa GUM w sprawie blokowania planowanych na rok 2023 wydatków w kwocie 4 564,4 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 5 517,2 tys. zł, co stanowiło 54,0% dostępnych w ramach projektu środków. Niski poziom realizacji wynikał ze zmian w projekcie, przesunięcia w czasie dostaw i płatności (na rok 2024) oraz skorzystania z możliwości sfinansowania części wydatków z budżetu środków europejskich;
- sfinansowanie wynagrodzeń dla nowych pracowników GUM (zatrudnionych w ŚKL GUM), uruchomienie i utrzymanie Kampusu oraz utrzymanie rezultatów projektu pn.: „System Wsparcia Informatycznego Usług terenowej administracji miar”, współfinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014 – 2020.

W roku 2023 budżet części 64 – GUM nie był zwiększany³¹ ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa.

(akta kontroli str.: 10-176, 179-201, 215-218, 286-294, 318-323, 350-362, 367-381, 437-444)

Na podstawie art. 177 *ufp*, w 2023 r. Prezes GUM wydał 81 decyzji blokujących planowane wydatki na łączną kwotę 6 997,2 tys. zł, z tego: 69 decyzji blokujących planowane wydatki budżetu państwa (na kwotę 6 131,0 tys. zł) - w tym 62 blokady środków pochodzących z rezerwy celowej (5 789,0 tys. zł) i 7 blokad środków ujętych w ustawie budżetowej (341,1 tys. zł) oraz 12 decyzji blokujących wydatki budżetu środków europejskich (na kwotę 866,2 tys. zł). W grudniu 2023 r. dokonano 75 blokad na łączną kwotę 6 941,6 tys. zł, z tego 63 blokady w ramach BP na kwotę 6 075,4 tys. zł oraz 12 blokad na kwotę 866,2 tys. zł w ramach BŚE.

W odniesieniu do planu finansowego po zmianach, poziom dokonanych blokad łącznie wyniósł 2,0%. Dokonane blokady środków nie miały wpływu na niezrealizowanie lub znaczące ograniczenie zakresu realizowanych przez GUM zadań. W ramach dokonanych blokad największą wartość (65,0% łącznej kwoty blokad) stanowiły dwie blokady³² środków budżetu państwa na kwotę łączną 4 544,9 tys. zł, dotyczące środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji związanych z realizacją projektu pod nazwą Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – I Etap, finansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, na lata 2014-2020. Blokady te wynikały głównie z dynamiki zmian w projekcie, możliwości zmiany źródła pokrycia części wydatków zaplanowanych do sfinansowania z budżetu państwa, środkami pochodzącymi z budżetu środków europejskich oraz przesunięcia w czasie dostaw wyposażenia i płatności z tym związanych na rok 2024.

³¹ W 2023 r. Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi zwrócił się z wnioskiem do Prezesa GUM o środki z rezerwy ogólnej w wysokości 6 600,0 tys. zł z przeznaczeniem na zadania modernizacji i optymalizacji funkcjonowania OUM w Łodzi wraz z podniesieniem jakości obsługi klienta sektora publicznego, w tym osób niepełnosprawnych. Pełniący obowiązki Wiceprezesa GUM skierował pismo o przyznanie rezerwy ogólnej w wysokości 6 600,0 tys. zł do Prezesa Rady Ministrów za pośrednictwem Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Podsekretarz Stanu Zastępca Szefa KPRM w zastępstwie Ministra - Członka Rady Ministrów Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wydał w dniu 15 maja 2023 r. decyzję (znak: BPRM.RO.5031.183.2023) o nieprzyznaniu wnioskowanych środków finansowych.

³² Decyzja nr 64.4143.12.65.2023.BD z dnia 28 grudnia 2023 r. blokująca środki pozyskane z rezerwy celowej poz. 44 w kwocie 3 044,9 tys. zł i decyzja nr 64.4143.12.61.2023.BD z dnia 27 grudnia 2023 r. blokująca środki z rezerwy celowej poz. 44 na kwotę 1 500,0 tys. zł. Wniosek o decyzję blokującą środki na wydatki budżetowe dysponenta w sprawie blokowania planowanych na rok 2023 wydatków dotyczył środków uruchomionych z rezerwy celowej budżetu państwa decyzją nr MF/FG4.4143.3.158.2023.MF.5574 z dnia 27 października 2023 r., skorygowanej decyzją nr MF/FG4.4143.3.158.2023.MF.5574.K01 z 14 grudnia 2023 r. w związku z możliwością sfinansowania części wydatków ze środków budżetu projektu pn. „Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar - etap I” oraz przesunięciem w czasie części płatności na rok 2024 na dostawę części mebli biurowych w ramach realizacji ww. projektu. Dodatkowo, niższe planowane wykonanie środków rezerwy celowej wynikało z konieczności unieważnienia jednej części postępowania na dostawę mebli biurowych do ww. projektu.

W wyniku badania próby ww. dwóch blokad niewykorzystanych środków na łączną kwotę 4 544,9 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie wystąpiła zwłoka w podjęciu przez dysponenta części decyzji o blokowaniu wydatków oraz z uwagi na termin, nie wystąpiono z wnioskiem do Ministra Finansów o korektę decyzji przyznającej środki z rezerw.

W roku 2023 w ramach części 64 - GUM nie wystąpiły przypadki podjęcia decyzji o blokowaniu planowanych wydatków przez Ministra Finansów w trybie art. 177 *ufp*, czy też przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 19 ust. 2 *o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023*³³ oraz nie wystąpiły blokady wydatków w trybie określonym w art. 179 *ufp*.

Prezes Rady Ministrów nie wydał wiążącego polecenia dysponentowi części 64 budżetu państwa, wpłaty środków na fundusz przeciwdziałania COVID – 19 oraz na Fundusz Pomocy.

(akta kontroli str.: 10-78, 318-323, 367-381)

Przyznane dysponentowi części 64 - GUM w zakresie środków budżetu państwa (bez budżetu środków europejskich) środki z rezerw celowych (decyzje na kwotę 38 781,0 tys. zł) zostały skorygowane pięcioma decyzjami (na kwotę 1 716,5 tys. zł), a kwota planu dostępnych środków z rezerw wyniosła 37 064,5 tys. zł. Po dokonanych blokadach środków z rezerw (62 decyzje na kwotę 5 789,0 tys. zł) kwota dostępnych środków wyniosła 31 275,5 tys. zł, które wykorzystano w wysokości 26 413,9 tys. zł. Wykonanie środków z rezerw celowych w porównaniu do planu po zmianach wyniosło 71,3%, a do planu po zmianach z uwzględnieniem blokad 84,5%. Otrzymane środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Główną przyczyną niepełnego wykorzystania środków z rezerwy celowej budżetu państwa były zmiany w realizacji projektu „Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – Etap I skutkujące wydłużonym okresem uzyskiwania niezbędnych zgód administracyjnych i uniemożliwiające dokonanie płatności końcowej. Ponadto, niepełne wykorzystanie środków wynikało z niższego, od pierwotnie zakładanego, wskaźnika zatrudnienia będącego efektem opóźnień w uruchomieniu Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego oraz trudności pojawiających się w procesie rekrutacji, związanych z rekrutacją kadry o wymaganych kompetencjach.

Na podstawie objętych szczegółowym badaniem trzech decyzji na kwotę łączną 11 385,2 tys. zł, stanowiących 8,8% zrealizowanych wydatków z rezerw, wprowadzających zmiany do budżetu państwa, dobranych w sposób celowy³⁴, stwierdzono, iż środki z rezerw zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, a wnioski o ich udzielenie były celowe i wynikały z faktycznych potrzeb.

(akta kontroli str.: 10-78, 82-87, 183-201, 350-362, 367-381, 437-444)

W 2023 r. w części 64 - GUM nie wystąpiły wydatki na dotacje lub subwencje oraz nie realizowano wydatków z otrzymanych dotacji z budżetu państwa.

W 2023 r. dysponent części 64 - GUM nie udzielał dotacji.

W roku 2023 w części 64 - GUM nie wystąpiły również wydatki niewygasające z upływem roku budżetowego oraz nie realizowano takich wydatków przechodzących z roku 2022.

(akta kontroli str.: 10-78)

³³ Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. *o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023* (Dz. U. poz. 2666, ze zm.).

³⁴ Kryterium wyboru próby do badania był osąd kontrolera wynikający z dokonanych ustaleń.

Według stanu na koniec IV kwartału 2023 r. zobowiązania w części 64 – GUM budżetu państwa wyniosły 12 263,2 tys. zł i były o 21,5 % wyższe niż na koniec 2022 r. Główną pozycję (89,9%) stanowiły zobowiązania w kwocie 11 029,3 tys. zł z tytułu wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi. W 2023 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str.: 10-78, 413-414, 417-421)

Z wydatków zrealizowanych w Centrali GUM (tj. w rozdziale 75001) w wysokości 69 884,5 tys. zł, szczegółowym badaniem objęto wydatki ujęte w 43 zapisach księgowych na łączną kwotę 5 463,7 tys. zł, co stanowiło 7,8% wydatków w tym rozdziale oraz 2,5% wydatków ogółem. Doboru próby³⁵ wydatków dokonano metodą monetarną MUS na podstawie dziennika księgowych za okres od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

Badaniem objęto 9 pozycji wydatków majątkowych na łączną kwotę 1 786,7 tys. zł oraz 34 pozapłacowych wydatków bieżących na kwotę 3 677,0 tys. zł. W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, realizując cele jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Wydatki wchodzące w skład grupy objętej badaniem skalkulowane zostały rzetelnie. Wydatki te dokonane zostały do wysokości kwot ujętych w planie finansowym. Wydatki zrealizowane zostały zgodnie z obowiązującym prawem, były poniesione gospodarnie oraz celowo. W odniesieniu do analizowanej grupy nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek, kar ani opłat.

(akta kontroli str.: 10-78, 286-294, 350-362, 425-436)

W ramach części 64 - GUM w wyniku przeprowadzonej analizy wydatków w ramach prowadzonych w 2023 r. postępowań o udzielenie zamówień publicznych w sposób celowy³⁶ do szczegółowego badania wybrane zostały dwa zamówienia: na dostawę, uruchomienie, konfigurację sprzętu i oprogramowania oraz montaż zasilaczy UPS (za kwotę 1 557,4 tys. zł), jak również na przeprowadzenie kampanii promocyjnej projektu „System informatyczny służący stworzeniu środowiska cyfrowego dla realizacji usług publicznych i zadań Głównego Urzędu Miar w sprawach tachografów TRANS – TACHO” (za kwotę 208,7 tys. zł).

W wyniku kontroli wybranych zamówień ustalono, że działania jednostki kontrolowanej były zgodne z wewnętrznymi regulacjami³⁷ dotyczącymi udzielania zamówień publicznych oraz przepisami ustawy o finansach publicznych (art. 44 i art. 46 *ufp*).

W postępowaniach tych nie zidentyfikowano naruszenia przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*³⁸, aktów wykonawczych do *upzp*, innych ustaw (w tym ustawy³⁹ o COVID-19) dotyczących zamówień publicznych, odpowiednio w zakresie: planowania, przygotowania i przeprowadzenia postępowania, udzielenia jak i realizacji zamówienia, w tym zmian umowy w sprawie zamówienia publicznego oraz obowiązków publikacyjnych i sprawozdawczych (m.in. obowiązku określonego w art. 448 *upzp*). W wyniku badania próby wybranych zamówień nie zidentyfikowano nieprawidłowości w stosowaniu *pzp*, w tym zachowaniu zasady uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców,

³⁵ Zapisy dowodów księgowych stanowiących populację wydatków z konta 130, z których losowana była próba, odpowiadały pozapłacowym wydatkom jednostki, z wyłączeniem wydatków poniżej kwoty 1,0 tys. zł.

³⁶ Kryterium była wartość udzielonego zamówienia skutkująca w 2023 r. wydatkami w kwocie nie niższej niż 50 tys. zł.

³⁷ Zarządzenie nr 25 Dyrektora Generalnego Głównego Urzędu Miar z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych przez Główny Urząd Miar.

³⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm., dalej: *upzp*.

³⁹ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2024 poz. 340 t.j., ze zm.).

przejrzystości, proporcjonalności czy też w zakresie realizacji zamówień pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy i zgodności z treścią zawartych umów.

Poniesione z tytułu realizacji badanych zamówień wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki. W badanej próbie nie stwierdzono niedozwolonego podziału zamówienia na części.

Dysponent części 64 - GUM prawidłowo wywiązywał się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień w 2023 r. (wersja nr 10 Planu zamieszczona w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 13 listopada 2023 r. pod numerem 2023/BZP 00104660/10/P) oraz obowiązku przekazania Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych do dnia 1 marca 2024 r. *Rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach w 2023 r.*, również tych do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych (punkt IX. *Zamówienia klasyczne o wartości mniejszej niż 130 000 złotych oraz zamówienia sektorowe i zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa o wartości mniejszej niż progi unijne*) - udzielonych przez Główny Urząd Miar (sprawozdanie złożone w dniu 19 lutego 2024 r. pod numerem nadanym przez system: 2023/SPRR 00007981/01).

Przyjęty system kontroli zarządczej, w tym bieżące monitorowanie poziomu oraz prawidłowości ponoszenia wydatków, wprowadzania zmian do planu wydatków oraz monitorowanie realizacji planu zadań inwestycyjnych realizowanych przez centralę GUM, zapewniało w sposób racjonalny prawidłowość ponoszenia wydatków.

(akta kontroli str.: 10-78, 205-214, 417-424)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

Ustalony w ustawie budżetowej⁴⁰, w ramach budżetu środków europejskich, plan wydatków w kwocie 6 287,0 tys. zł, w trakcie 2023 r. na podstawie 49 decyzji Ministra Finansów, został zwiększony środkami z rezerwy celowej (o kwotę 109 092,3 tys. zł) oraz zmniejszony dwoma korektami (na kwotę 11,5 tys. zł), do kwoty łącznej 115 367,8 tys. zł.

W 2023 r. dysponent części 64 - GUM w ramach budżetu środków europejskich, dokonał ośmiu decyzji blokujących wydatki (ze środków pochodzących z rezerwy celowej) na kwotę 629,6 tys. zł oraz 4 decyzje środków ujętych w budżecie w kwocie 236,5 tys. zł. Łączna kwota blokady w zakresie budżetu środków europejskich wyniosła 866,2 tys. zł. Decyzje o blokadzie środków na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2 *ufp* podejmowane były m.in. w ramach projektu Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – Etap I w związku z opóźnieniami w odbiorze inwestycji, w związku ze zmianą zakresu realizacji projektu TRANS-TACHO oraz w związku z powstałymi oszczędnościami w związku z nieobecnością części pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich lub rozwiązaniem stosunku pracy z niektórymi pracownikami.

Zrealizowane przez Główny Urząd Miar w 2023 r. w ramach części 64 wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 108 317,1 tys. zł i stanowiły 93,9% planu finansowego po zmianach (115 367,8 tys. zł). Wydatki te - głównie z uwagi na

⁴⁰ Otrzymany w ustawie budżetowej na 2023 rok limit wydatków, pozwolił tylko na zabezpieczenie bieżącej działalności kosztem nakładów na wydatki inwestycyjne, co spowodowało konieczność występowania z wnioskami o uruchomienie środków rezerw celowych, w celu możliwości osiągnięcia celów założonych w *Czteroletnim strategicznym planie działania GUM na lata 2022-2025*.

inwestycje związane z tworzeniem ŚKL GUM - były wyższe od wykonania w 2022 r. o 79 405,8 tys. zł, tj. o 374,7%.

Wykonanie wydatków budżetu środków europejskich w ramach środków pozyskanych z rezerwy celowej po korekcie (109 080,8 tys. zł) wyniosło 102 300,6 tys. zł (93,8%), a z uwzględnieniem blokady wydatków (w kwocie 629,6 tys. zł) wyniosło 94,3%.

Główną przyczyną niepełnego wykorzystania środków z rezerw w ramach budżetu środków europejskich i braku dokonania blokad planowanych na 2023 r. wydatków była dynamika zmian w projekcie, w tym w szczególności oczekiwanie na pozwolenie na użytkowanie obiektu, a w związku z brakiem otrzymania takiego pozwolenia przed końcem roku, nie było możliwości zrealizowania płatności końcowej z tytułu finalizacji umowy z generalnym wykonawcą Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar – Etap I (pozwolenie na użytkowanie z 29 grudnia 2023 r. zostało przekazane GUM 10 stycznia br.) oraz wystąpiła w związku z tym konieczność przesunięcia w czasie wydatkowania środków w ramach nadzoru autorskiego - kwota 6 150,6 tys. zł.

Szczegółowe badanie trzech decyzji⁴¹ (na kwotę łączną 37 353,0 tys. zł, stanowiących 36,5% zrealizowanych wydatków), wprowadzających zmiany do budżetu środków europejskich, dobranych w sposób celowy⁴², wykazało, iż środki z rezerw zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, a wnioski o ich udzielenie były celowe i wynikały z faktycznych potrzeb.

Z budżetu środków europejskich, w ramach RPO Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020, GUM finalizował realizację projektu pt. Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – Etap I. Plan finansowy po zmianach dla tego projektu, z uwzględnieniem decyzji o uruchomieniu środków z rezerw celowych (14 decyzji MF na kwotę 94 835,7 tys. zł) wyniósł 99 949,0 tys. zł. Zrealizowane wydatki w kwocie 93 198,4 tys. zł, stanowiły 93,2% planu finansowego po zmianach.

Ponadto, z budżetu środków europejskich, w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020 (PO PC 2014-2020), poniesione zostały wydatki na realizację dwóch projektów:

- TRANS-TACHO – system informatyczny służący stworzeniu środowiska cyfrowego dla realizacji usług publicznych i zadań Głównego Urzędu Miar w sprawach tachografów (na realizację projektu 19 decyzjami MF zwiększono budżet ze środków rezerwy celowej na kwotę 8 191,3 tys. zł oraz dokonano jednej korekty w kwocie 2,0 tys. zł) oraz
- projekt e-CzasPL – system niezawodnej i wiarygodnej dystrybucji czasu urzędowego na obszarze RP (na realizację projektu 16 decyzjami MF zwiększono budżet ze środków rezerwy celowej na kwotę 6 065,3 tys. zł oraz dokonano jednej korekty w wysokości 9,5 tys. zł).

Plan finansowy po zmianach dla ww. projektów finansowanych z PO PC 2014-2020, z uwzględnieniem decyzji o uruchomieniu środków z rezerw celowych wyniósł 15 418,8 tys. zł. Zrealizowane zostały wydatki w kwocie 15 118,7 tys. zł, co stanowiło 98,1% planu finansowego po zmianach.

W dniu 12 grudnia 2023 r. decyzją MF przyznane zostały środki w wysokości 7 401,9 tys. zł z przeznaczeniem na realizację projektu ŚKL GUM – Etap I, z wykonaniem na poziomie 1 251,3 tys. zł, co stanowiło 16,9% planu. Niepełne wykorzystanie środków było wynikiem dynamiki zmian w projekcie, w tym wspomnianego wyżej oczekiwania na pozwolenie na użytkowanie obiektu. Z uwagi na termin decyzji przyznającej środki oraz na oczekiwanie otrzymania niezbędnego

⁴¹ Decyzja IP6.972.36.2023.IFZM zmieniona decyzją IP6.972.36.2023.IFZM.K01 (kwota 7 375,2 tys. zł), IP6.972.152.2023.IFZM (kwota 10 000,0 tys. zł) i IP6.972.176.2023.IFZM (kwota 19 977,8 tys. zł).

⁴² Kryterium był osąd kontrolera wynikający z dokonywanych ustaleń.

dokumentacji od wykonawcy projektu - nie było możliwości dokonania blokady niewykorzystanych środków przez dysponenta części przed końcem roku.

W dniu 6 grudnia 2023 r. decyzją MF przyznane zostały środki (249,5 tys. zł) na realizację projektu pn. „System informatyczny służący stworzeniu środowiska cyfrowego dla realizacji usług publicznych i zadań Głównego Urzędu Miar w sprawach tachografów – TRANS-TACHO” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020. W związku z tym, że środki przyznano na sfinansowanie usługi hostingu infrastruktury w projekcie na prawo opcji odnośnie do podniesienia parametrów usług chmury w związku z wykorzystaniem Systemu TRANS-TACHO, a uzyskane parametry okazały się wystarczające i nie było potrzeby ich zwiększania, dysponent części 64 podjął decyzję o zablokowaniu niewykorzystanej kwoty w wysokości 229,5 tys. zł. Wykonanie na poziomie 19,7 tys. zł stanowiło 7,9% planu.

W 2023 r. w cz. 64 - GUM, w zakresie inwestycji planowanych do realizacji w ramach projektów UE:

- w rozdziale 75001 (§ 6057, 6059, 6067 i 6069) w związku z określonymi limitami wydatków, które pozwalały tylko na zabezpieczenie bieżącej działalności GUM, kosztem nakładów na wydatki inwestycyjne, nie występowało planowanie wydatków inwestycyjnych na etapie opracowania ustawy budżetowej. W planie po zmianach, w ramach współfinansowania z BP („9”), plan równy wykonaniu wyniósł 2 007,3 tys. zł, natomiast w ramach dofinansowania ze środków UE („7”) plan równy wykonaniu wyniósł 11 052,7 tys. zł;
- w rozdziale 73095 (§ 6057) w planie według ustawy budżetowej nie występowało również współfinansowanie z BP („9”), natomiast w ramach dofinansowania w ramach środków europejskich („7”) plan zgodny z ustawą budżetową wyniósł 2 416,0 tys. zł, plan po zmianach w ramach tego rozdziału wyniósł 96 549,3 tys. zł, a wykonanie 90 016,9 tys. zł, co stanowiło 93,2% planu po zmianach.

(akta kontroli str.: 10-78, 215-218, 295-313, 318-343, 350-362)

W ramach wydatków realizowanych z budżetu środków europejskich w części 64, szczegółowym badaniem objęto wydatki poniesione w 2023 r., ujęte w pięciu zapisach księgowych na kwotę łączną 18 226,1 tys. zł, co stanowiło 16,8% wydatków zrealizowanych w działach 730 i 750. Doboru próby dokonano w sposób celowy⁴³ na podstawie dziennika księgowych za okres od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. W wyniku przeprowadzonego badania nie stwierdzono nieprawidłowości w realizacji wydatków, która była zgodna z planem finansowym. Wydatki związane były z realizacją celów jednostki, na podstawie i w zakresie zgodnym z obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str.: 445)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2023 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

W wyniku kontroli zrealizowanej w części 64 – GUM wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w *ufp*. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

⁴³ Kryterium była wartość oraz termin dokonanych operacji - do badania wybrano trzy największe pod względem kwoty płatności oraz pozapłacowe dwie ostatnie operacje z dnia 28 grudnia 2023 r. w kwocie powyżej 1 tys. zł, z konta 138 w korespondencji z kontem 227.

Dysponent części 64 budżetu państwa wywiązywał się z realizacji zadań statutowych w ramach przypisanych do niego funkcji państwa, zwłaszcza w podzadaniu wykonywania czynności z dziedziny metrologii, probiernictwa i kas rejestrujących.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2023 r. przez dysponenta części 64 – GUM i sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia GUM⁴⁴:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb- 28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne wraz z korektami zostały sporządzone przez dysponenta części 64 – GUM na podstawie sprawozdań jednostkowych (Centrali GUM i terenowych jednostek organizacyjnych GUM). Kwoty wykazane w sprawozdaniach Centrali GUM były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str.: 10-78, 82-162, 220-282, 437-444)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania roczne w zakresie dysponenta części 64 – GUM oraz centrali GUM, zostały sporządzone prawidłowo, w obowiązujących terminach oraz zgodnie z przepisami.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji budżetu w części 64 – Główny Urząd Miar w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

⁴⁴ Sprawozdania Centrali GUM.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, kwiecień 2024 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Michał Jędrzejczyk

/podpisano elektronicznie/

⁴⁵ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.